

مرور کلی

- شاخص‌های با فرکانس بالا، کاهش جزئی سرعت رشد اقتصاد جهانی را در اوایل سال ۲۰۲۵ حکایت می‌کنند.
- در میان اقتصادهای بزرگ، رشد ایالات متحده همچنان قوی به نظر می‌رسد، در حالی که فعالیت اقتصادی منطقه یورو پس از ضعف در فصل چهارم سال ۲۰۲۴ همچنان ضعیف بوده است، در نهایت بر اساس آخرین آمارهای اقتصادی، کاهش تدریجی فعالیت در چین مشاهده می‌شود.
- نظرسنجی‌های شاخص مدیران خرید در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور (به‌استثنای چین) نشان می‌دهد که کاهش فعالیت در بخش خدمات — به‌ویژه در برزیل و هند — تأثیر بیشتری نسبت به رشد محدود فعالیت‌های صنعتی داشته است.

فهرست مطالب

۲	مهم‌ترین وقایع ماه
۵	پرونده ویژه:
۸	پیوست (جدول داده‌های مهم)

نمودارهای ماهانه

- به دلیل تفاوت در چشم‌انداز تورم و همچنین افزایش نااطمینانی‌های سیاستی، بازارها انتظار دارند که نرخ‌های سیاست پولی در سه اقتصاد پیشرفته بزرگ جهان در سال جاری مسیرهای متفاوتی را طی کنند.
- با توجه به کاهش ملایم تورم در ایالات متحده، پیش‌بینی می‌شود سیاست پولی اندکی تسهیل شود.
- در منطقه یورو، ارزیابی‌های بازار کاهش قابل‌توجه‌تری در نرخ‌های بهره سیاستی را منعکس می‌کند؛ امری که نشان‌دهنده انتظارات تورمی پایین‌تر و چشم‌انداز رشد اقتصادی ضعیف‌تر در این منطقه است. در مقابل، در ژاپن، نرخ‌های سیاستی در واکنش به تداوم فشارهای تورمی روندی افزایشی در پیش گرفته‌اند.

تغییرات مورد انتظار در نرخ‌های سیاستی سال ۲۰۲۵

نمودار تفاوت میان نرخ‌های سیاستی در پایان دسامبر ۲۰۲۴ و نرخ پیش‌بینی‌شده در پایان دسامبر ۲۰۲۵ را نشان می‌دهد. پیش‌بینی‌ها بر اساس داده‌های حاصل از نرخ قراردادهای سواپ یک‌شب (Overnight Index Swaps) در تاریخ ۲۴ فوریه ۲۰۲۵ استخراج شده‌اند.

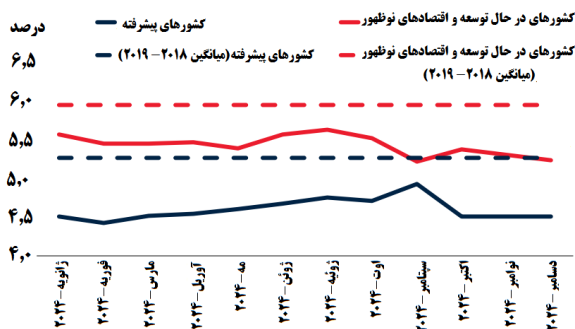
پرونده ویژه: ادغام کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور در اقتصاد جهانی

- کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور در سال ۲۰۲۴، حدود ۴۵ درصد از تولید ناخالص داخلی جهان را به خود اختصاص داده‌اند، در حالی که این رقم در سال ۲۰۰۰ حدود ۲۵ درصد بوده است.
- ادغام کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور در اقتصاد جهانی از طریق کانال‌های تجارت، کامودیتی و مالی به‌مراتب عمیق‌تر شد؛ البته باید توجه داشت که سرعت این ادغام از اوایل دهه ۲۰۱۰، کاهش یافته است.
- کند شدن روند ادغام در اقتصاد جهانی در کنار دیگر چالش‌های چرخه‌ای (مقطعی و کوتاه‌مدت) و ساختاری، به کاهش رشد پایدار کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور منتج شده است.

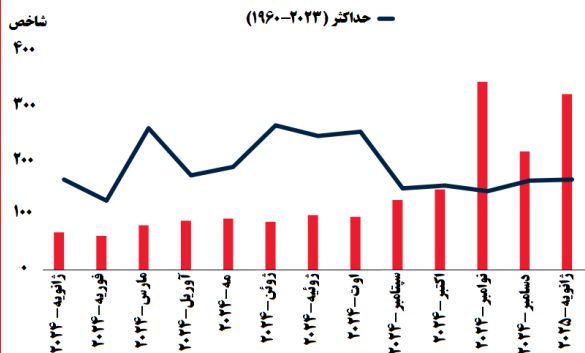

نمودارهای ماهانه

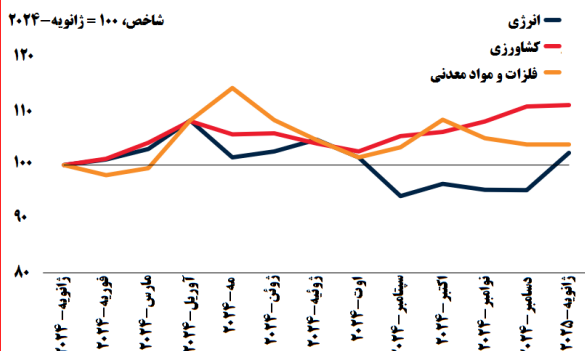
نمودار ۱ - نرخ‌های بیکاری در سال ۲۰۲۴

نمودار ۲ - نا اطمینانی سیاست‌های تجارت جهانی

نمودار ۳ - قیمت کامودیتی‌ها

ماخذ: Caldara et al. (2020); Haver Analytics; World Bank.

فعالیت جهانی: با وجود کاهش اندک شتاب در بخش خدمات، اقتصاد جهانی کماکان

بر آن متکی است. شاخص‌های مربوط به فعالیت اقتصاد جهانی نشان می‌دهند که از ابتدای سال ۲۰۲۵ تاکنون، شتاب رشد اقتصادی با کاهش اندکی مواجه شده است. شاخص جهانی سنتیکس [۱]، نسبت به سال گذشته کاهش یافته و شاخص مدیران خرید ترکیبی جهانی [۲] نیز از ۵۲٫۶ دسامبر به ۵۱٫۸ در ژانویه کاهش یافته، که این امر نشان‌دهنده کاهش ملایم در نرخ رشد است. در سطح بخشی نیز، مؤلفه بخش خدمات شاخص مدیران خرید همچنان نقش محرک اصلی رشد جهانی را ایفا می‌کند، اما عدد آن از ۵۳٫۸ در دسامبر به ۵۲٫۲ در ژانویه کاهش یافته است. پایداری فعالیت بخش خدمات نیز تا حدی نتیجه بازارهای کار قوی در بیشتر اقتصادها بوده است. در دسامبر ۲۰۲۴، متوسط نرخ بیکاری در اقتصادهای پیشرفته و اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه نسبت به میانگین سال‌های ۲۰۱۸-۲۰۱۹، همچنان بیش از نیم درصد پایین‌تر بوده است (نمودار ۱). با وجود اینکه، شاخص مدیران خرید جهانی بخش تولید با رسیدن به سطح ۵۰٫۱، نسبت به دسامبر اندکی افزایش یافته، اما همچنان نشان‌دهنده رکود در فعالیت‌های تولیدی است.

تجارت جهانی: با وجود سطح بالای نا اطمینانی سیاستی، تجارت کالایی افزایش یافته

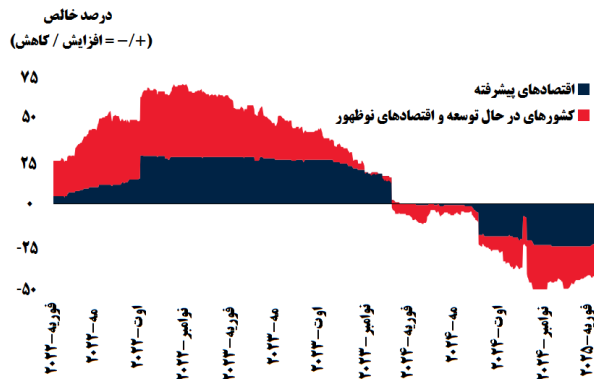
است. در حالی رشد تجارت کالاها در نوامبر ۲۰۲۴ (آخرین داده‌های در دسترس) به ۳٫۶ درصد (نسبت به مدت مشابه سال قبل) افزایش یافت، که این رقم برای ماه پیش از آن ۲٫۱ درصد بود. رشد مذکور عمدتاً به دلیل عملکرد کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور اتفاق افتاده بود، که رشد تجارت کالایی آن‌ها به ۶٫۴ درصد افزایش یافت (مقایسه کنید با رشد ۱٫۶ درصدی در اقتصادهای پیشرفته). بر اساس شاخص‌های با فرکانس بالا [۳]، با وجود اینکه تجارت بخش تولیدی همچنان در محدوده انقباضی قرار دارد، اما نشانه‌هایی از بهبود قابل مشاهده است. شاخص مدیران خرید جهانی سفارش‌های جدید صادراتی، از ۴۸٫۱ سطح در دسامبر ۲۰۲۴ به ۴۹٫۴ در ژانویه ۲۰۲۵ افزایش یافت. در مقابل، مؤلفه سفارش‌های جدید صادراتی بخش خدمات به پایین‌ترین سطح خود طی ۱۳ ماه گذشته یعنی عدد ۵۰٫۲ رسید، که نشان‌دهنده کاهش سرعت رشد در این بخش است. همچنان نا اطمینانی درباره سیاست‌های تجاری کشورها در سطح جهانی به بالاترین وضعیت تاریخی خود نزدیک شده است (نمودار ۲). افزایش نا اطمینانی اخیر در شرایطی رخ داده است که تعرفه‌های تجاری بین ایالات متحده و چین (در فوریه) افزایش یافته، تعرفه‌های مورد انتظار ایالات متحده بر فولاد و آلومینیوم (برنامه‌ریزی شده برای مارس) اعلام شده، و طرح‌هایی برای اعمال تعرفه‌های گسترده‌تر [اما با درجات مختلف بسته به مذاکرات] توسط ایالات متحده، مطرح شده است.

بازار کامودیتی‌ها: گاز طبیعی در افزایش قیمت‌های انرژی است. قیمت کامودیتی‌ها طی

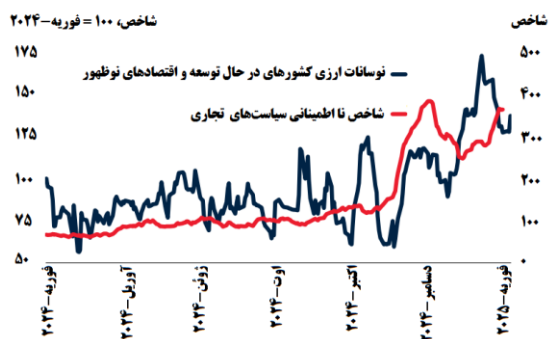
ماه ژانویه ۵ درصد (به صورت ماه به ماه) افزایش یافت. این افزایش، عمدتاً ناشی از رشد ۷ درصدی قیمت کامودیتی‌های انرژی بود؛ در حالی که قیمت کامودیتی‌های غیر انرژی تقریباً بدون تغییر باقی ماند (نمودار ۳). پس از افزایش قابل توجه در ذخایر نفت خام ایالات متحده، قیمت نفت خام برنت از بیش از ۸۰ دلار به ازای هر بشکه اوایل ماه ژانویه، به حدود ۷۵ دلار به ازای هر بشکه در ماه فوریه کاهش یافت.

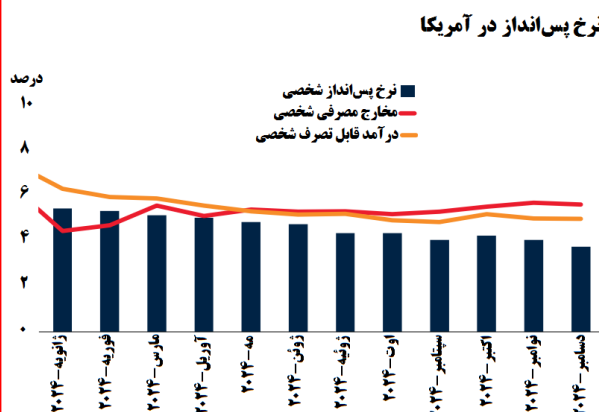
نمودار ۴- تغییر خالص نرخ بهره سیاست‌گذاری

نمودار ۵- نا اطمینانی سیاست‌های تجاری و نوسانات ارزی کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور

نمودار ۶- رشد مخارج مصرفی شخصی، درآمد قابل تصرف و نرخ پس‌انداز در آمریکا

Caldera et al. (2019); Federal Reserve Bank of St. Louis; Haver, Maخذ؛
Analytics; World Bank.

قیمت گاز طبیعی در آمریکا طی ژانویه به دلیل سرمایه شدید و کاهش بیش از انتظار ذخایر، بیش از ۳۵ درصد (ماه به ماه) افزایش یافت. در اروپا نیز قیمت گاز طبیعی به دلایل مشابهی ۶ درصد (ماه به ماه) افزایش یافت. قیمت کالاهای کشاورزی در مجموع با ثبات باقی ماند؛ به طوری که افزایش قیمت نوشیدنی‌ها با کاهش قیمت مواد خام کشاورزی جبران شد و قیمت مواد غذایی نیز بدون تغییر ماند. به طور مشابه، قیمت فلزات نیز تغییر چندانی نداشت؛ زیرا افزایش قیمت قلع، مس و آلومینیوم با کاهش قیمت روی، سرب و سنگ آهن خنثی شد. در پی تشدید نااطمینانی‌های تجاری و ژئوپلیتیکی و افزایش تقاضا برای دارایی‌های امن، قیمت طلا افزایشی بوده و همچنان در حال ثبت رکوردهای جدید است.

شرایط مالی جهانی: تسهیل سیاست پولی در خارج از ایالات متحده. بانک‌های مرکزی

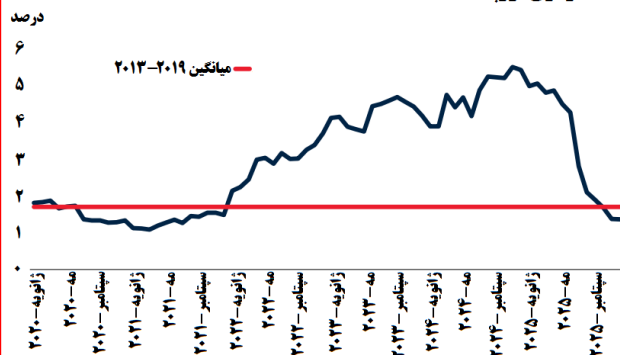
بسیاری از اقتصادهای پیشرفته و کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور، طی سال جاری نرخ‌های بهره سیاستی را کاهش دادند (نمودار ۴). در مقابل، فدرال رزرو ایالات متحده نرخ بهره ژانویه را بدون تغییر نگه داشت. در حال حاضر، بازارهای مالی انتظار دارند که در سال جاری یک تا دو نوبت کاهش ۲۵ واحد پایه‌ای اعمال شود، در حالی که در ابتدای فصل چهارم سال ۲۰۲۴ پیش‌بینی سه نوبت کاهش را در سال ۲۰۲۵ داشتند. بازدهی اوراق قرضه ایالات متحده تحت تأثیر نااطمینانی در سیاست‌های تجاری و رشد تورم بیشتر از انتظار قرار گرفته، و نوسانات زیادی را تجربه کرده است. افزایش نااطمینانی در سیاست‌گذاری همچنین تا حدودی اشتباهی ریسک‌پذیری سرمایه‌گذاران را در ایالات متحده کاهش داده و بازارهای سهام در وضعیت ایستایی باقی مانده‌اند. در مقابل، از ابتدای سال، ریسک‌پذیری در منطقه یورو بهبود یافته، که این امر تا حدی به دلیل بهبود شاخص‌ها و آمارهای اقتصادی (هرچند هنوز ضعیف) و سودآوری مطلوب شرکت‌ها بوده است. کاهش نرخ بهره سیاستی در برخی اقتصادهای بزرگ نوظهور و در حال توسعه مانند هند، مکزیک و ترکیه، واکنشی به چشم‌انداز تضعیف‌شده رشد و کاهش فشارهای تورمی بوده است. در همین حال، بازارها انتظار دارند که این روند کاهشی تداوم یابد. از ابتدای سال تاکنون، هم‌زمان با افزایش نااطمینانی در سیاست‌های تجاری و تغییر انتظارات درباره نرخ بهره در ایالات متحده، نوسانات ارزی در اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه نیز افزایش یافته است؛ داده‌های با فرکانس بالا نشان می‌دهند که خروج سرمایه از بازارهای بدهی و سهام این کشورها (به جز چین) اتفاق افتاده است (نمودار ۵).

ایالات متحده: رشد قوی و تداوم تورم. در پایان سالی که آمارهای اقتصادی عمدتاً مثبت

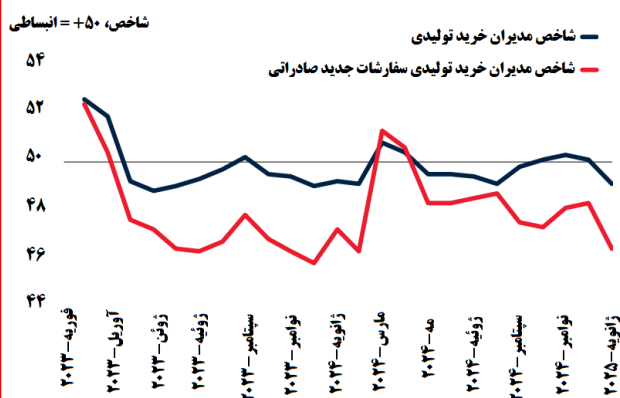
بود، رشد اقتصادی ایالات متحده در فصل چهارم ۲۰۲۴ همچنان به قوت خود باقی ماند، گرچه اندکی کمتر از پیش‌بینی تحلیل‌گران بخش خصوصی بوده است. میانگین نرخ رشد این دوره به ۲٫۳ درصد (نرخ فصلی سالانه شده) رسید؛ این رشد که عمدتاً حاصل رشد قابل‌توجه فروش نهایی داخلی بود، تا حدی با کاهش شدید سرمایه‌گذاری در موجودی انبار تعدیل گردید. مصرف خصوصی با نرخ قابل‌توجه ۴٫۲ درصد (نرخ فصلی سالانه شده) افزایش یافت که نشان‌دهنده جهش قابل‌توجه در هزینه مصرف‌کنندگان برای کالاهاست. با ادامه پیشی گرفتن رشد مصرف از رشد درآمد قابل‌تصرف، نرخ پس‌انداز شخصی در دسامبر بازهم کاهش یافت و به ۳٫۸ درصد رسید (نمودار ۶). به دلیل تقاضای بالا، تورم قیمت مصرف‌کننده همچنان در سطح بالایی باقی مانده است. پس از کاهش‌های اولیه، تورم هسته اصلی [۴] قیمت مصرف‌کننده (Core CPI) از ژوئن گذشته تاکنون در محدوده ۳٫۲ تا ۳٫۳ درصد (به صورت سالانه) پایدار مانده است.

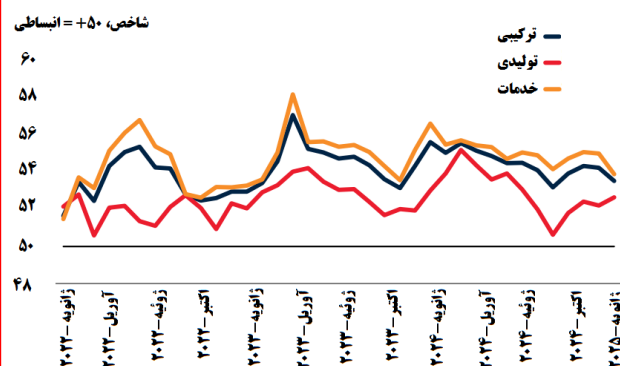
نمودار ۷ - منطقه یورو: شاخص ردیابی رشد دستمزد (ECB wage tracker)
بانک مرکزی اروپا

نمودار ۸ - چین: شاخص‌های مدیران خرید

نمودار ۹ - اقتصادهای نوظهور (به استثنای چین): شاخص مدیران خرید تولیدی، خدماتی و ترکیبی

ماخذ: European Central Bank (ECB); Haver Analytics; World Bank.

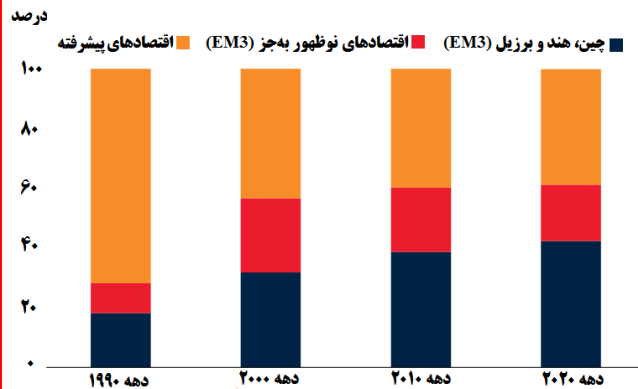
اشتغال بخش غیر کشاورزی نیز همچنان به رشد خود ادامه می‌دهد، به‌طوری که در ژانویه امسال، ۱۴۳ هزار شغل جدید (اندکی کمتر از انتظارات) در این بخش ایجاد شد. با این حال، داده‌های نظرسنجی‌های اخیر حاکی از کاهش نسبی در شاخص‌هاست؛ به‌طوری که شاخص احساسات مصرف‌کنندگان کاهش یافته و برآوردهای اولیه شاخص مدیران خرید بخش خدمات نیز برای ماه فوریه با اندکی کاهش، در سطحی کمتر از ۵۰ قرار گرفته است.

سایر اقتصادهای پیشرفته: فعالیت اقتصادی ضعیف. رشد اقتصادی منطقه یورو در فصل چهارم سال ۲۰۲۴ متوقف شد؛ عواملی چون تداوم ضعف در بخش تولید صنعتی و افزایش نااطمینانی‌های سیاسی، از دلایل اصلی این رکود محسوب می‌شوند. با این حال، آمارهای جدید حاکی از بهبود نسبی در فعالیت‌های اقتصادی هستند، به‌گونه‌ای که شاخص ترکیبی مدیران خرید ماه ژانویه مجدداً به محدوده انقباضی بازگشته است. باوجود رشد ضعیف، تورم افزایش یافته، به‌طوری که در ماه‌های زمستان افزایش قیمت انرژی نیز به تورم هسته اصلی افزوده شده است. با این حال، با توجه به کاهش رشد دستمزدها، که توسط شاخص ردیابی دستمزد بانک مرکزی اروپا (ECB wage tracker) [۵] نشان داده شده، انتظار می‌رود تورم هسته در ماه‌های آینده تا حدی کاهش یابد (نمودار ۷). بر این اساس، بانک مرکزی اروپا در ژانویه نرخ بهره سیاستی خود را بار دیگر کاهش داد و نرخ تسهیلات سپرده‌گذاری را به ۲٫۷۵ درصد رساند. رشد اقتصادی فصل چهارم ۲۰۲۴ ژاپن به ۲٫۸ درصد (نرخ فصلی سالانه شده) افزایش یافت (در مقایسه با ۱٫۷ درصد در فصل گذشته)؛ این رشد عمدتاً ناشی از افزایش بیشتر صادرات خالص بوده است. پس از آنکه تورم هسته اصلی (به‌استثنای مواد غذایی تازه) در دسامبر به ۳ درصد (سال به سال) رسید و دستمزدهای حقیقی برای دو ماه متوالی رشد کردند، بانک مرکزی ژاپن در ماه ژانویه نرخ سیاستی خود را از ۰٫۲۵ درصد به ۰٫۵ درصد افزایش داد. داده‌های جدید نشان می‌دهند که فعالیت‌های اقتصادی در فصل نخست سال ۲۰۲۵ همچنان ضعیف باقی مانده‌اند؛ این وضعیت در سایه کاهش اعتماد مصرف‌کننده و افت تقاضای خارجی نیز قرار گرفته است.

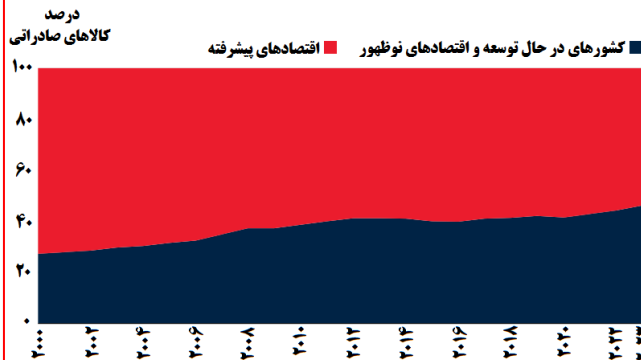
چین: کاهش شتاب رشد. باوجود افزایش نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی از ۴٫۶ درصد در فصل سوم ۲۰۲۴ به ۵٫۴ درصد در فصل چهارم ۲۰۲۴ [که عمدتاً به دلیل تقویت تقاضای داخلی و رشد صادرات خالص بود]، شاخص‌های پیشرو کاهش شتاب رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۵ را حکایت می‌کنند. در ماه ژانویه، شاخص مدیران خرید بخش تولیدی بار دیگر به محدوده انقباضی بازگشت و از سطح ۵۰٫۱ به ۴۹٫۱ کاهش یافت. هم‌زمان، زیر شاخص سفارش‌های جدید صادراتی نیز به ۴۶٫۴ تنزل یافت که پایین‌ترین سطح از ابتدای سال ۲۰۲۴ تاکنون محسوب می‌شود (نمودار ۸). همچنین، شاخص مدیران خرید بخش غیر تولیدی نیز در پی ورود جزئی زیر شاخص بخش ساخت‌وساز به محدوده انقباضی، از ۵۲٫۲ در دسامبر به ۵۰٫۲ در ژانویه کاهش پیدا کرد. اگرچه نرخ تورم در ژانویه اندکی افزایش یافت، اما به‌طور کلی فشارهای قیمتی همچنان ضعیف باقی مانده‌اند؛ به‌طوری که نرخ تورم کلی برابر با ۰٫۵ درصد و نرخ تورم هسته اصلی معادل ۰٫۶ درصد (سالانه) ثبت شده است.

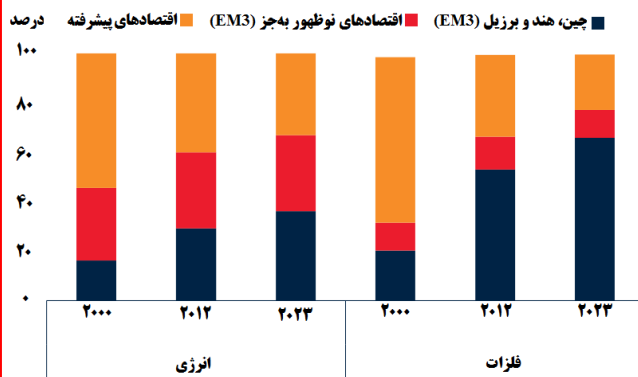
نمودار ۱۰ - سهم از رشد تولید ناخالص داخلی جهانی

نمودار ۱۱ - مقصد کالاهای صادراتی کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور

نمودار ۱۲ - سهم از مصرف جهانی انرژی اولیه و فلزات

IMF Direction of Trade Statistics (database); The Energy Institute; مازدا؛ Refinitiv (database); World Bank.

سایر اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه: کاهش فعالیت‌های بخش خدمات.

باوجود بهبود شاخص‌های بخش تولید، شاخص ترکیبی مدیران خرید برای اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه (به‌استثنای چین)، از ۵۴٫۲ در دسامبر به ۵۳٫۵ در ژانویه کاهش یافت. افت مذکور عمدتاً ناشی از کاهش ۱٫۱ واحدی در مؤلفه خدمات این شاخص بوده است (نمودار ۹). شاخص مدیران خرید خدمات در هند و برزیل به‌طور قابل‌توجهی تضعیف شد، به‌طوری که شاخص برزیل برای نخستین بار طی ۱۶ ماه گذشته به زیر سطح خنثی (یعنی ۵۰) سقوط کرد. در نیجریه نیز، شاخص مدیران خرید خدمات در ژانویه به کمتر از ۵۰ کاهش یافت؛ درحالی‌که در سریلانکا باوجود افت شدید، همچنان در محدوده انقباضی باقی مانده است. برخلاف این روند، شاخص ترکیبی مدیران خرید در عربستان سعودی به دلیل اجرای پروژه‌های جدید زیربنایی، در ژانویه به بالاترین سطح خود در بیش از یک دهه اخیر رسیده است. همچنین، علی‌رغم تورم نزدیک به دورقمی و نرخ سیاستی ۲۱ درصدی، شاخص مذکور در فدراسیون روسیه به بالاترین سطح یکساله خود صعود کرد.

پرونده ویژه: ادغام کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور در اقتصاد جهانی

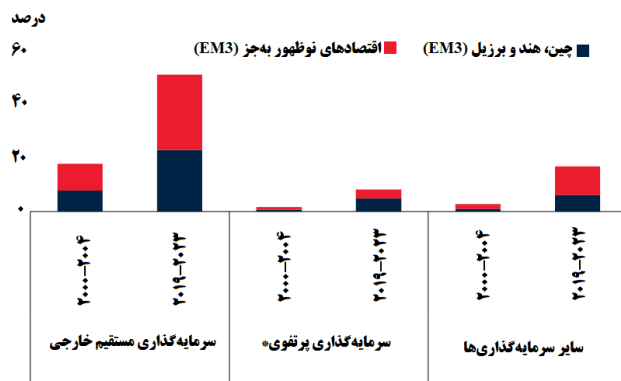
بیست و پنج سال ابتدایی قرن بیست‌ویکم برای کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور دوره‌ای تحول‌آفرین بوده است. این کشورها در سال ۲۰۰۰ میلادی تنها حدود ۲۵ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی را به خود اختصاص داده بودند، اما اکنون سهمی نزدیک به ۴۵ درصد را در اختیار دارند. مشارکت آن‌ها در رشد سالانه تولید جهانی دهه ۱۹۹۰ نیز کمتر از ۳۰ درصد بود، ولی در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۴ میلادی به میانگین ۶۰ درصد افزایش یافته است. سه اقتصاد بزرگ نوظهور، یعنی چین، هند و برزیل (EM3)، به‌تنهایی بیش از ۴۰ درصد از رشد تولید جهانی را به خود اختصاص می‌دهند (نمودار ۱۰). از طرفی پیوندهای اقتصادی میان کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور و نیز با اقتصادهای پیشرفته به‌طرز چشمگیری عمیق‌تر شده است. این نوشتار، با استناد به جدیدترین یافته‌های گزارش «چشم‌انداز اقتصادی جهانی»، فرایند ادغام کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور را در اقتصاد جهانی از منظر پیوندهای تجاری، کالایی و مالی بررسی می‌کند.

سهم کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور از جریان تجارت جهانی به‌طور چشم‌گیری افزایش یافته و در عین حال، ساختار شرکای تجاری آن‌ها نیز دستخوش تحول شده است.

بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۳ میلادی، تجارت جهانی (بر حسب دلار اسمی) نزدیک به چهار برابر افزایش یافت که این رشد، در نتیجه گسترش شبکه‌های بین‌المللی تولید حاصل شده است. در این دوره، سهم کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور از تجارت جهانی از ۲۲ درصد به ۳۷ درصد رسید، که تقریباً نیمی از این افزایش سهم چین بوده است. در کنار گسترش کلی تجارت جهانی، سهم مبادلات تجاری میان کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور نیز افزایش یافته است؛ به‌نحوی که تا سال ۲۰۲۳، نیمی از صادرات کالایی (در مقایسه با سهم ۲۵ درصدی در سال ۲۰۰۰) این گروه کشورها به مقاصد مشابه خود اختصاص داشته است (نمودار ۱۱).

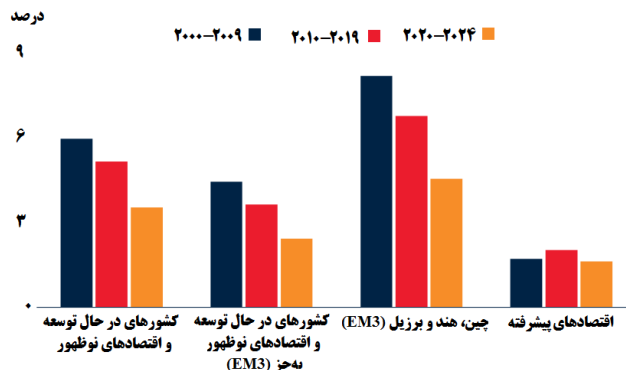

نمودار ۱۳ - سهم از جریان‌های مالی جهانی

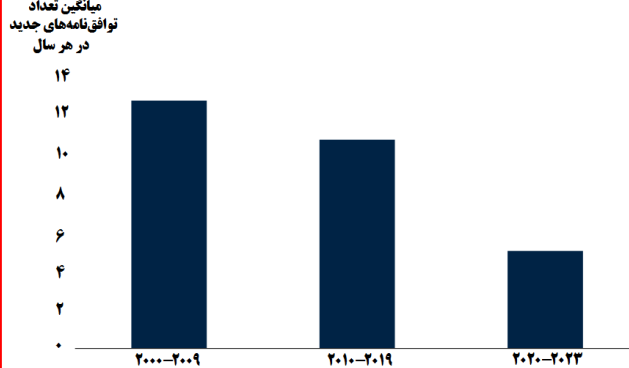

© سرمایه‌گذاری پرتفوی به خرید دارایی‌های مالی نظیر سهام و اوراق قرضه توسط سرمایه‌گذاران خارجی اطلاق می‌شود، بی‌آنکه به دنبال کسب کنترل مدیریتی بر واحد سرمایه‌پذیر باشند، و در نراز پرداخت‌ها به عنوان یکی از مؤلفه‌های جریان سرمایه ثبت می‌شود.

نمودار ۱۴ - میانگین رشد سالانه تولید ناخالص داخلی

نمودار ۱۵ - توافق‌نامه‌های تجاری

منبع: IMF Balance of Payments and International Investment Position (database); World Bank; World Trade Organization.

رشد سریع کشورهای بزرگ در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور، عامل اصلی

افزایش چشم‌گیر تقاضا برای کامودیتی‌ها و منابع اولیه بوده است. از میانه دهه ۲۰۰۰ میلادی، مصرف انرژی و فلزات در میان اقتصادهای نوظهور و کشورهای در حال توسعه از میزان مصرف اقتصادهای پیشرفته فراتر رفت؛ موضوعی که بیانگر روند پرشتاب صنعتی‌شدن چین و سایر اقتصادهای بزرگ نوظهور است. سهم این کشورها از تقاضای جهانی انرژی از ۴۶ درصد در سال ۲۰۰۰ به ۶۷ درصد در سال ۲۰۲۳ افزایش یافته و در بازار فلزات نیز سهم آن‌ها از ۳۲ درصد به ۷۷ درصد رسیده است. بخش قابل توجهی از این رشد در هر دو بازار، به سه اقتصاد عمده نوظهور - چین، هند و برزیل - تعلق دارد (نمودار ۱۲). همچنین، نزدیک به سه‌پنجم این کشورها، صادرکننده کالاهای اولیه محسوب می‌شوند و در تأمین نیاز بازارهای جهانی به این کالاهای، نقش کلیدی ایفا می‌کنند.

از آغاز قرن بیست‌ویکم، کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور سهم

فزاینده‌ای از جریان‌های مالی جهانی را به خود اختصاص داده‌اند. در بازه زمانی ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۳ میلادی، به‌طور میانگین ۲۱ درصد از جریان‌های سرمایه بین‌المللی به کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور اختصاص یافت، در حالی که این رقم در دوره ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۴ تنها ۶ درصد بوده است. با این حال، میزان ادغام مالی این کشورها بسته به نوع جریان سرمایه متفاوت بوده است (نمودار ۱۳). بین سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۰۴ و ۲۰۱۹-۲۰۲۳، سهم کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) از ۱۸ درصد به ۵۱ درصد افزایش یافت. همچنین، سهم آن‌ها از سرمایه‌گذاری پرتفوی و وام‌های بانکی بیش از چهار برابر شد، هرچند به ترتیب تنها ۸ درصد و ۱۷ درصد از جریان‌های جهانی را تشکیل می‌دهند. اقتصادهای پیشرفته همچنان منبع اصلی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی برای این کشورها هستند، اما چین به بازیگری کلیدی تبدیل شده و سهم آن از جریان‌های خروجی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جهانی، از کمتر از یک درصد در دوره ۲۰۰۰-۲۰۰۴ به ۱۲ درصد در دوره ۲۰۱۹-۲۰۲۳ رسیده است.

با وجود تعمیق پیوندهای کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور با

اقتصاد جهانی طی ۲۵ سال گذشته، سرعت این ادغام از اوایل دهه ۲۰۱۰ کاهش

یافته است. در دهه ۲۰۰۰ میلادی، اصلاحات سیاست‌های داخلی، تقاضای قوی برای کالاهای و گسترش زنجیره‌های ارزش جهانی، رشد اقتصادی این کشورها را به بالاترین نرخ از دهه ۱۹۷۰ میلادی یعنی میانگین ۶ درصد رساند. این رشد، همراه با افزایش تولید سرانه، به کاهش چشمگیر فقر شدید منجر شد. اما از دهه ۲۰۱۰ میلادی، رشد زنجیره‌های ارزش جهانی که در دهه‌های پیشین موتور محرک تجارت بود، تقریباً متوقف گردید. همچنین، در سال‌های اخیر نسبت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به تولید ناخالص داخلی کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور کاهش یافته است. این عوامل، همراه با چالش‌های ساختاری و ادواری، رشد این کشورها را از میانگین ۵ درصد در دهه ۲۰۱۰ به ۳٫۵ درصد در دوره ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۴ کاهش داده است (نمودار ۱۴).

افزایش موج حمایت‌گرایی تجاری و سرمایه‌گذاری، محیط خارجی چالش‌برانگیزی را برای [ادغام جهانی] کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور ایجاد کرده است. برخلاف اوایل قرن بیست‌ویکم که همکاری‌های بین‌المللی رشد این کشورها را تسهیل می‌کرد، شرایط کنونی به کلی تغییر کرده است. در اوایل دهه ۲۰۲۰ میلادی، تعداد توافق‌نامه‌های تجاری و سرمایه‌گذاری جدید به مراتب کمتر از دو دهه پیش بوده است (نمودار ۱۵). در سال ۲۰۲۳، محدودیت‌های تجاری به بالاترین سطح خود از زمان بحران مالی ۲۰۰۹ رسید و تنش‌های ژئوپلیتیکی نیز شدت گرفت. این شرایط، اجرای راهبردهای توسعه مبتنی بر ادغام عمیق‌تر در اقتصاد جهانی را دشوار ساخته و چشم‌انداز رشد بلندمدت کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور را با فشارهای فزاینده‌ای مواجه کرده است.

توضیحات:

[۱] شاخص سنتیکس (Sentix Economic Index): شاخصی پیشرو است که سطح خوش‌بینی یا بدبینی سرمایه‌گذاران نسبت به چشم‌انداز اقتصادی منطقه یورو و برخی اقتصادهای بزرگ دیگر را ارزیابی می‌کند. این شاخص از طریق نظرسنجی هفتگی از حدود یک‌هزار سرمایه‌گذار در سطح جهان تهیه می‌شود. مقادیر مثبت شاخص سنتیکس نشان‌دهنده بهبود انتظارات اقتصادی و مقادیر منفی حکایت از کاهش اعتماد اقتصادی دارد. سنتیکس به‌عنوان ابزاری کلیدی برای تحلیل روندهای کوتاه‌مدت اقتصادی و پایش تغییرات در اعتماد سرمایه‌گذاران به کار می‌رود.

[۲] شاخص‌های با فرکانس بالا (High-Frequency Indicators): شاخص‌های با فرکانس بالا به داده‌های اقتصادی اطلاق می‌شود که با فواصل زمانی کوتاه (روزانه، هفتگی یا ماهانه) گردآوری و منتشر می‌شوند و امکان پایش سریع تحولات اقتصادی را فراهم می‌کنند. این شاخص‌ها شامل داده‌هایی نظیر فروش خرده‌فروشی روزانه، آمار اشتغال هفتگی، شاخص‌های حمل‌ونقل، مصرف انرژی، تراکنش‌های کارت‌های اعتباری و نظرسنجی‌های اقتصادی است. داده‌های مذکور به‌ویژه در شرایط بی‌ثباتی اقتصادی یا بحران‌های ناگهانی برای ارزیابی به‌موقع روندهای اقتصادی اهمیت دارند.

[۳] شاخص مدیران خرید (PMI): شاخصی است که بر اساس نظرسنجی از مدیران بخش‌های تولیدی و خدماتی تهیه می‌شود. این شاخص وضعیت کسب‌وکار را از طریق معیارهایی مانند سفارش‌های جدید، تولید، اشتغال، زمان تحویل تأمین‌کنندگان و موجودی انبارها ارزیابی می‌کند. مقدار بالای ۵۰ نشان‌دهنده گسترش فعالیت اقتصادی، مقدار زیر ۵۰ نشان‌دهنده انقباض و مقدار ۵۰ بیانگر وضعیت ثابت است. شاخص مدیران خرید به دلیل سرعت انتشار و دقت، یکی از معتبرترین ابزارها برای سنجش سلامت اقتصادی در بازه‌های کوتاه‌مدت به شمار می‌رود.

[۴] نرخ تورم هسته اصلی (Core CPI): شاخصی است که تغییرات قیمت مصرف‌کننده را بدون احتساب قیمت‌های پرنوسان اقلام مواد غذایی و انرژی اندازه‌گیری می‌کند. این شاخص با حذف کالاهایی که قیمت آن‌ها تحت تأثیر عوامل ناپایدار (مانند تغییرات فصلی یا نوسانات بازار جهانی) قرار دارد، تصویری دقیق‌تر از روندهای پایدار تورم ارائه می‌دهد. بانک‌های مرکزی، از جمله فدرال رزرو ایالات متحده و بانک مرکزی اروپا، از این شاخص به‌عنوان معیاری کلیدی برای تدوین سیاست‌های پولی استفاده می‌کنند.

[۵] شاخص ردیابی دستمزد بانک مرکزی اروپا (ECB Wage Tracker): ابزاری تحلیلی است که تغییرات رشد دستمزدها در منطقه یورو را به‌صورت به‌روز پایش می‌کند. این شاخص با استفاده از ترکیبی از منابع آماری، شامل داده‌های بازار کار، توافقات‌های جمعی دستمزد و نظرسنجی‌های اقتصادی، تهیه می‌شود. هدف آن ارائه تخمینی دقیق و پیشرو از روند دستمزدها برای پیش‌بینی تحولات تورم و تحلیل شرایط بازار کار است. این شاخص به‌ویژه در بررسی پویایی‌های تورم هسته و تصمیم‌گیری درباره نرخ‌های بهره سیاستی نقش مهمی ایفا می‌کند.

پیوست:

جدول داده‌های مهم (تغییرات سالانه)

جدیدترین داده‌های منتشر شده (۲۰ ژانویه ۲۰۲۵ – ۱۹ فوریه ۲۰۲۵)

کشور	تاریخ	شاخص	دوره زمانی	مقدار فعلی	مقدار قبلی
آلمان	۳۰ ژانویه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%-۰,۲	%-۰,۳
مکزیک	۳۰ ژانویه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%۰,۶	%۱,۶
عربستان سعودی	۳۰ ژانویه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%۴,۴	%۲,۸
ایالات متحده	۳۰ ژانویه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%۲,۵	%۲,۷
اندونزی	۲ فوریه ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)	ژانویه (JAN)	%۰,۸	%۱,۶
ترکیه	۳ فوریه ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)	ژانویه (JAN)	%۴۲,۱	%۴۴,۴
اندونزی	۴ فوریه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%۵,۰	%۴,۹
چین	۸ فوریه ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)	ژانویه (JAN)	%۰,۵	%۰,۱
برزیل	۱۱ فوریه ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)	ژانویه (JAN)	%۴,۶	%۴,۸
مکزیک	۱۱ فوریه ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	دسامبر (DEC)	%-۲,۷	%-۱,۴
هند	۱۲ فوریه ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)	ژانویه (JAN)	%۴,۳	%۵,۲
ایالات متحده	۱۲ فوریه ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)	ژانویه (JAN)	%۳,۰	%۲,۹
آرژانتین	۱۳ فوریه ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)	ژانویه (JAN)	%۸۴,۵	%۱۱۷,۸
منطقه یورو	۱۳ فوریه ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	دسامبر (DEC)	%-۲,۵	%-۱,۷
بریتانیا	۱۳ فوریه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%۱,۴	%۱,۰
منطقه یورو	۱۴ فوریه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%۰,۹	%۰,۹
هلند	۱۴ فوریه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%۲,۰	%۱,۸
فدراسیون روسیه	۱۴ فوریه ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)	ژانویه (JAN)	%۹,۹	%۹,۵
ایالات متحده	۱۴ فوریه ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	ژانویه (JAN)	%۲,۰	%۰,۳
ژاپن	۱۶ فوریه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%۱,۳	%۰,۶
تایلند	۱۶ فوریه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه‌ماهه چهارم (Q4)	%۳,۲	%۳,۰

داده‌های در شرف انتشار (۲۰ فوریه ۲۰۲۵ – ۱۹ مارس ۲۰۲۵)

کشور	تاریخ انتشار	شاخص	دوره زمانی	مقدار قبلی
کانادا	۲۸ فوریه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه ماهه چهارم (Q4)	٪۱،۵
هند	۲۸ فوریه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه ماهه چهارم (Q4)	٪۵،۴
ترکیه	۲۸ فوریه ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه ماهه چهارم (Q4)	٪۲،۱
ترکیه	۳ مارس ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف کننده (CPI)	فوریه (FEB)	٪۴۲،۱
استرالیا	۴ مارس ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه ماهه چهارم (Q4)	٪۰،۸
فرانسه	۵ مارس ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	ژانویه (JAN)	٪-۱،۷
کره جنوبی	۵ مارس ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف کننده (CPI)	فوریه (FEB)	٪۲،۲
آرژانتین	۷ مارس ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	ژانویه (JAN)	٪۸،۴
برزیل	۷ مارس ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه ماهه چهارم (Q4)	٪۴،۰
مکزیک	۷ مارس ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف کننده (CPI)	فوریه (FEB)	٪۳،۶
چین	۸ مارس ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف کننده (CPI)	فوریه (FEB)	٪۰،۵
آلمان	۱۰ مارس ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	ژانویه (JAN)	٪-۳،۱
برزیل	۱۲ مارس ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف کننده (CPI)	فوریه (FEB)	٪۴،۶
هند	۱۲ مارس ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف کننده (CPI)	فوریه (FEB)	٪۴،۳
هند	۱۲ مارس ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	ژانویه (JAN)	٪۳،۲
ایالات متحده	۱۲ مارس ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف کننده (CPI)	فوریه (FEB)	٪۳،۰
منطقه یورو	۱۳ مارس ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	ژانویه (JAN)	٪-۲،۵
مکزیک	۱۳ مارس ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	ژانویه (JAN)	٪-۲،۷
بریتانیا	۱۴ مارس ۲۰۲۵	تولید صنعتی (IP)	ژانویه (JAN)	٪-۱،۹
عربستان سعودی	۱۶ مارس ۲۰۲۵	شاخص قیمت مصرف کننده (CPI)	فوریه (FEB)	٪۲،۰
آرژانتین	۱۹ مارس ۲۰۲۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)	سه ماهه چهارم (Q4)	٪-۲،۱